

NEW 9

PATOLOGIE ŽLUČOVÝCH CEST

- onemocnění žlučníku
- onemocnění extrahepatálních žlučvodů

Malformace žlučových cest

VVV žlučových cest

1) Atrézie žlučových cest:

- **vazivová** obliterace **extrahepatálního** žl. stromu
  - parciální / kompletní
  - **fetální** = VVV patrná od narození (20 %)
  - **perinatální** = multifaktoriální vliv, vznik do 2 let (viry, imunita...)

- **klinicky** obstrukční ikterus až biliární cirhóza

VVV žlučových cest

2) Cysta choledochu:

- **kongenitální** cystická dilatace *ductus choledochus*
- **klinicky** nemá až obstrukční ikterus
- riziko cholangiocelulárního karcinomu

Cholelitiáza

Cholelitiáza

Definice

- *cholelithiasis*
- vznik kamenů (**konkrementů**) ve žl. cestách
- velmi častá choroba (10-20 % populace)

1) cholecystolitiáza = ve žlučníku

2) choledocholitiáza = ve žlučovodech

- primárně / migrací ze žlučníku

Cholelitiáza

Etiologie

- **nukleační teorie** vzniku konkrementů:
  - nabalení **bilirubinu** / **cholesterolu** na hlenové kapénky
  - podporováno **stázou žluči**

Cholelitiáza

Patogeneze

- kvůli konkrementům je možný **vývoj řady stavů:**
  - **biliární kolika** = reflexní nauzea a spastická bolest u zaklínění
  - **biliární dyspepsie** = narušení trávení lipidů absencí žluči
  - **perforace**
  - **hydrops** = nahromadění tekutiny před zaklíněním
  - **zánět** = cholecystitida / cholangoitida / pankreatitida
  - **ileus** = vzácně u migrace velkých kamenů píštělí do střeva

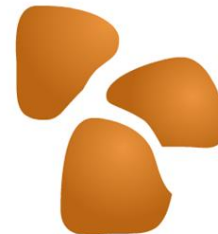
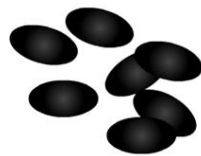
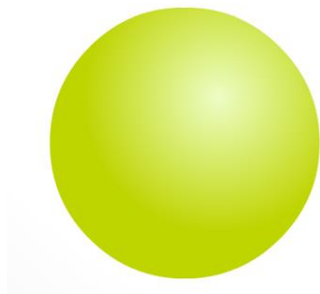

Cholelitiáza

Morfologie

- existují **3 typy** žlučových koncrementů:
  - 1) cholesterolový = solitární velký žlutý (hvězda na řezu)
  - 2) bilirubinové = vícečetné malé černé
  - 3) smíšené = vícečetné středně velké hnědé s fasetami (tvar „zápěstních kůstek“)

Cholelitiáza

Klinika

- často jedinci splňující „**pravidlo pěti F**“:
  - **F**ourty = čtyřicátníci
  - **F**emale = ženy
  - **F**atty = obézní
  - **F**ertility = anamnéza vícečetné gravidity
  - **F**air = světlé etnikum

Cholelitiáza

Klinika

- dlouho **asymptomatická** až příznaky z **komplikací**:
  - **cholestáza** = obstrukční ikterus (svědí, acholická stolice)
až vznik xantelasmat
  - **billiární kolika** = NPB (bolest z P podžebří do P ramene)
  - **billiární dyspepsie** = plnost, nauzea, nadýmání
(*meteorismus*), říhání (*ructus*), steatorhea

Cholelitiáza

Klinika

- život ohrožující **komplikace**:
  - **perforace** = peritonitida
  - **cholangiogenní sepse** = ascendentní cholangioitida → šíření píštělemi → jaterní absces → sepse
  - **adenokarcinom** = dráždění sliznice a vznik dysplázie

Záněty žlučových cest

Akutní cholecystitida

Definice

- *cholecystitis acuta*
- **akutní zánět žlučníku**
- častá choroba

Akutní cholecystitida

Etiologie

1) kalkulózní

- 90 %, vzniklé na podkladě zaklínění **kamene** (*calculus*)

2) akalkulózní

- 10 %, vliv poškození sliznice u **těžkých stavů** (sepse, trauma, pooperačně...)

Akutní cholecystitida

Patogeneze

- **alterace sliznice** (tlak kamene / těžký stav) →
dekubitální **nekróza** → iritace **žlučí** → bakteriální
superinfekce (ascendentní) → **katarální zánět** →
ulceroflegmonózní zánět → **gangrenózní zánět**

Akutní cholecystitida

Patogeneze

- **možná řada komplikací:**
  - **fibrinózně-hnisavá pericholecystitida až peritonitida**
  - **ascendentní cholangoitida** = šíření žlučovody
  - **fistuly** = šíření do okolí píštělemi
  - **empyém žlučníku** = kolekce hnisu a dilatace žlučníku
  - **perforace**
  - **cholangiogenní sepse**

Akutní cholecystitida

Morfologie

- **sliznice** překrvená → eroze → vředy
  - v **lumen** kámen (kalkulózní) / krev / hnis (empyém)
- **seróza** časem s exsudáty fibrinu

Akutní cholecystitida

Klinika

- obraz **symptomatologické cholecytolitiázy**

Chronická cholecystitida

Definice

- *cholecystitis chronica*
- **chronický zánět žlučníku**
- velmi častá choroba

Chronická cholecystitida

Etiologie

- vždy spojena s **cholelitiázou** (kalkulózní)
- vliv dlouhého dráždění kameny + opakované akutní ataky

Chronická cholecystitida

Patogeneze

- **dráždění sliznice** (tlak kamene) → **atrofie** →
dekubitální **nekrózy** + **jizvení stěny** →
fibroproduktivní pericholecystitida

Chronická cholecystitida

Patogeneze

- možná řada komplikací:
  - **hydrops** = hromadění tekutiny ve žlučníku nad zaklíněním
  - **kalcifikace** = až „porcelánový žlučník“
  - **xantogranulomy** = pozánětlivé pseudoxantomy

Chronická cholecystitida

Morfologie

- **sliznice** atrofická → dekubitální eroze / vředy
  - RA (Rokitanského-Aschoffovy) sinusy
- **stěna** jizevnatě rozšířená s chr. zánětem

Chronická cholecystitida

Klinika

- **asymptomatická** až obraz **biliární dyspepsie** / **ataky** charakteru mírné akutní cholecystitidy

Cholangitida

Definice

- *cholangitis acuta / chronica*
- **akutní / chronický** zánět **žlučvodů**
- relativně častá choroba

Cholangoitida

Etiologie

- **ascendentní** bakteriální infekce ze střeva
  - vliv poruchy **drenáže** žluči (stagnace a zmnožení bakterií)
  - v terénu **stenóz** (litiáza, nádory), **jizvení** (primární sklerózující cholangoitida), komplikace **ERCP**

Cholangoitida

Patogeneze

- ascendentní **bakteriální** infekce → **hnisavý** zánět
→ šíření do jater → jaterní **absces** →
cholangiogenní (biliární) **sepse**

Cholangoitida

Morfologie

- **akutní** = hnis v lumen
- **chronická** = + jizvení stěny

Cholangitida

Klinika

- **akutní** = typická manifestace
  - **Charcotova trias** = obstrukční ikterus + horečka s třesavkou + epigastralgie (až P hypochondrium)
- **chronická** = plíživá manifestace s ikterem

Nádory žlučových cest

Nádory žlučových cest

- význam mají prakticky jen **(adeno)karcinomy**
  - žlučníku / žlučových cest
  - ostatní vzácné (NETs, dlaždicobuněčný karcinom...)
- spadají pod „**nádory podjaterní krajiny**“
  - s nádory pankreatu
  - obecně velmi **špatná prognóza** (agresivní + pozdní diagnostika)

Karcinom žlučníku

- hlavní ženy středního věku
  - vliv častějších cholecystolitiáz a chronických cholecystitid
- **infiltruje** lůžko žlučníku až jaterní parenchym
  - šíří se podél žlučovodů (extra- až intrahepatálních)
  - **metastázy** porogenní (karcinomatóza peritonea a ascites) + lymfogenní (LU hilu jater) → hematogenní (hlavní játra)
- **klinicky** asymptomatický až obraz cholangitidy

Karcinomy žlučových cest

- **cholangiokarcinomy** extrahepatálních žlučvodů
  - též cholangiocelulární karcinom
  - intrahepatální patří mezi nádory jater

- v určitých lokalitách **speciální názvy:**
  - **ampulom** = vyrůstá-li z Vaterské papily
  - **Klatskinův nádor** = vyrůstá-li ze soutoku *ductus hepaticus dexter et sinister* (jaterní hilus)

Karcinomy žlučových cest

- spíš muži středního věku
  - vliv častějších VVV; ale asociace i s chronickou cholecystitidou
- **zasahují** nejčastěji *ductus choledochus*
  - **metastázy** porogenní (karcinomatóza peritonea a ascites) + lymfogenní (LU hilu jater) → hematogenní (hlavní játra)
- **klinicky** manifestován dříve (příznivější)
  - vliv obstrukce užšího lumen žlučovodů (ikterus / pankreatitida / cholangioitida)